

Referèndum i Democràcia

written by Joan Fonollosa | 18 de desembre de 2016

És el referèndum la institució democràtica per excel·lència? És prou democràtic decidir les coses mitjançant referèndum? Fins i tot: és el referèndum una institució realment democràtica? De sempre havia semblat que aquestes preguntes només podien tenir una resposta afirmativa, però darrerament hi ha veus que semblen inclinar-se per una resposta més aviat negativa o, com a mínim, molt matisada.

Els arguments per a això són diversos: que si la poca participació deslegitima els resultats, que si “la gent” no respon al que se’ls pregunta sinó a una altra cosa, que si el que es demana és massa complex perquè “la gent” ho pugui entendre (per què no es diu mai “el poble” en aquest cas?) o, la més curiosa, que “la gent” (altre cop!) no està ben informada i que és sensible a arguments simples i demagògics...

Aquestes veus ja es van començar a escoltar al mes de maig, arran del celebrat a Tortosa sobre la retirada del monument franquista i s’han aguditzat darrerament amb els celebrats a Holanda (ratificació del tractat UE-Ucraïna), Regne Unit (*Brexit*), Colòmbia (acord de pau amb la guerrilla), Hongria (acceptació de les quotes d’immigrants acordades per la UE) o, el darrer, a Itàlia (reforma constitucional). Curiosament, ningú no va dir res quan Escòcia va dir “no” a la independència, ni ningú no es va queixar tampoc quan el referèndum de Grècia contra l’austeritat.

Crec que rere tot això hi ha una qüestió de principi, quasi filosòfica. Encara que el poble sigui sobirà, ha de poder decidir-ho tot, fins i tot les qüestions més complexes? Per aprovar en la seva globalitat un text complicat, n’hi ha prou amb copsar alguns punts fonamentals o cal ser capaç de valorar-ne tots els detalls? En definitiva, ens creiem de veritat la democràcia o no? Jo diria que la resposta a

aquestes preguntes és que sí: el despotisme il·lustrat ja fa temps que està superat.

Un dels punts clau de la proposta de Constituïm és justament la democràcia directa: el poble sempre té la darrera paraula i per facilitar-ho hem previst un seguit de mecanismes, entre ells la possibilitat de forçar fàcilment la celebració de referèndums de diferents tipus i amb diverses finalitats: des de propostes legislatives (incloses la reforma de la Constitució i la denúncia o acceptació de Tractats internacionals) fins a la resolució de conflictes entre institucions, passant per la revocació de treballadors públics i càrrecs no electes. Ho hem fet així perquè creiem fermament en la democràcia que, tal com va dir Lincoln, és el govern del poble, pel poble i per al poble. I hi creiem en el seu sentit més pur: és el poble (*demos*) qui governa (*kratós*) i qui pren les decisions; els seus representants ho són per tenir cura de la gestió del dia a dia, però sempre són (i s'han de sentir) responsables davant els seus representats.

Només així, amb uns ciutadans lliures, iguals, responsables i ben informats, podrem fer de la República de Catalunya el país capdavanter que pot ser i que tots desitgem que sigui.